

DE ARCHIEVEN VAN BETH HAIM

Beth Haim is wereldberoemd als historisch monument en begraafplaats met zijn prachtige gebeeldhouwde zerken. Onderzoekers en genealogen van alle delen van de wereld hebben belangstelling voor onze archieven. Ons belangrijkste archief bevat begrafenisregisters van de begraafplaats en een (digitale) kaartenindex, waarin de beschikbare familiegegevens en de positie van het graf op de begraafplaats zijn opgeslagen.

Een tweede archief bestaat uit historische foto's, waarvan er meerdere meer dan 50 jaar oud zijn. De foto's laten duidelijk zien dat de grafstenen steeds meer worden aangetast door weersomstandigheden en vervuiling. Het is de bedoeling dat deze foto's gescand en digitaal worden opgeslagen, zodat de onderzoeker de mogelijkheid krijgt om niet alleen persoonsgegevens, maar ook de betreffende grafzerk digitaal

te benaderen. De originele negatieven worden zorgvuldig geconserveerd. Verder is er een archief dat is gebaseerd op het werk van David Henriques de Castro. Dit archief verstrekt details over de inscripties op de meeste oudste zerken van de begraafplaats. In de toekomst zullen ook deze inscripties worden gescand en in een digitale database worden opgenomen. De stichting heeft de beschikking over diverse doch niet altijd volledige geboorte- en huwelijksregisters.

De stichting staat in contact met de gemeentearchieven van de provincie Noord-Holland in Haarlem, waar veel officiële documenten over de relatie tussen de Portugees-Israëlietische gemeenschap en haar leden zijn bewaard. Het lopende onderzoek vindt in nauwe samenwerking plaats met het gemeente archief te Amsterdam.

Om met de tijd mee te gaan, zal onze stichting de mogelijkheden die de moderne technologie biedt moeten benutten om aan de groeiende vraag naar digitale informatie te kunnen voldoen. Daarom is men nu druk doende om alle gegevens te digitaliseren. Wellicht zal in de toekomst elke bezoeker de gegevens via Internet kunnen bemachtigen.

Het ligt in de bedoeling om ten tijde van de viering van het 400-jarig bestaan van de Portugees-Israëlietische Begraafplaats Beth Haim van elke sefardische begraafplaats de digitale gegevens te kunnen verstrekken. Er zijn al diverse contacten gelegd met andere historische begraafplaatsen om een verbinding tot stand te brengen, die ons de mogelijkheid zal geven de historische gegevens wereldwijd te verspreiden.

EEUWENOUDE GRAF GEZOCHT EN OPGESPOORD IN OUDERKERK

Het Parool 9-1-2002

Op de Portugees-Israëlietische begraafplaats Beth Haim te Ouderkerk aan de Amstel is het graf en de grafsteen gevonden van Isac Israel Pereira die daar op 8 juni 1718 werd begraven. Isac Pereira was in Ierland commissaris-generaal van stadhouder-koning Willem III.

Het graf en de zerk bleken onder een laag zand te liggen waarin nieuwere graven waren gedolven. Het graf lag aan de rand van een opgehoogd veldje onder een paadje. De zerk ligt inmiddels aan de oppervlakte. Naar het graf werd gezocht op verzoek van de schrijver van een Engelse biografie van Isac Pereira.

"De steen is schitterend intact", zegt rabbijn Hans Rodrigues Pereira. "Vooral het familiewapen, een boom met een leeuw, is nog prachtig".

Omdat Amsterdam destijds niet toeliet dat joden binnen de stadsgrenzen werden begraven, moest dat elders gebeuren. Eerst in Groet in Noord-Holland en vanaf 1614 in Ouderkerk aan de Amstel. Een schepen van Amsterdam had daar een stuk grond liggen.

Omdat joodse graven niet worden geschud of geruimd en er aldaar geen gelegenheid tot uitbreiding was, werd het veld opgehoogd waarna er opnieuw mensen konden worden begraven. Voordat de begraafplaats

FOTO: HET PAROOL

in 1923 werd opgehoogd met drie meter zand, bracht David Henriques de Castro alle graven in kaart.

"Dit gedeelte was niet bekend. Ik wist van het graf van Isac niets af. We zijn er nu achter gekomen dat er ook een kinderveld ligt." aldus rabbijn Rodrigues Pereira.

Vooralsnog zijn er nog achthonderd plek-

ken vrij op de Beth Haim begraafplaats en hoeft de grond er voorlopig niet opnieuw te worden opgehoogd". Als er geen oorlog was geweest, hadden we in 1960 al vol gelegen." aldus Rodrigues Pereira – misschien familie van Isac Pereira.

CASTRO NIEUWSBRIEF

Castro Nieuwsbrief is een uitgave van het David Henriques de Castrofonds, Kerkstraat 7, 1191 JB Ouderkerk a/d Amstel
Tel.: 020-496 34 98, Fax: 020-496 54 96, e-mail bethaim@wxs.nl, Postbank 69 34 112, Rabobank 35 18 48 800

VAN DE VOORZITTER

De Portugees-Israëlietische Gemeente heeft sinds de oorlog altijd grote zorgen gehad over de begraafplaats. In de eerste plaats is het onderhouden van een terrein van ruim 4 ha een dure aangelegenheid en daarnaast zagen wij node een groot verval optreden.

Om het onderhoud te bekostigen werd in 1963 de Stichting tot Instandhouding en Onderhoud van Historische Joodse Begraafplaatsen in Nederland opgericht. In de praktijk ging het hier alleen om het onderhoud van Beth Haim. Vanaf de oprichting hebben wij veel medewerking gehad van de Gemeente Ouder-Amstel en heeft de burgemeester van deze gemeente altijd deel uitgemaakt van het bestuur van de stichting.

Toen in 1614 de begraafplaats werd gesticht in Ouderkerk was dat, omdat Amsterdam geen toestemming gaf om onze doden in deze stad te begraven. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft de gehele bevolking van Ouderkerk aan de Amstel meegedeeld met onze gemeenschap, zodat onze doden nog steeds begraven konden worden en de gehele familie

Vega (bewaarders van de begraafplaats) heeft de oorlog overleefd.

Het is evident dat de diverse burgemeesters een heel belangrijke rol hebben gespeeld in de meer dan vriendschappelijke verhoudingen. Een meer dan voortreffelijke exponent van het bovenstaande is de huidige burgemeester, de heer Cees de Groot. Zijn inbreng is altijd van zeer grote waarde geweest en hij heeft de belangen van de begraafplaats tegenover zijn eigen gemeente op uitstekende wijze behartigd. Ook bij de oprichting van de Stichting David Henriques de Castrofonds was de gemeente bereid onze actie vóór te financieren.

Daarnaast hebben wij dankzij de inzet van Cees de Groot belangrijke subsidies ontvangen van met name de Provincie Noord-Holland; hiermee is de basis gelegd voor het succes van onze actie.

Het is u wellicht bekend dat de heer De Groot door ziekte lange tijd uit de roulatie is geweest. Ik ben zeer verheugd u mee te kunnen delen, dat hij het voorzitterschap bij de eerstkomende vergadering weer van mij zal overnemen.

Om onze actie af te ronden moeten wij nog circa € 450.000. aan giften binnen zien te krijgen. Daarom zijn wij onze certificatenactie "Leef mee met Beth Haim" gestart. Er zijn adoptiecertificaten beschikbaar vanaf € 250.

In dit verband hebben wij ook onze ogen gericht op het bedrijfsleven. In de Business Koerier van september/oktober 2001 van de Vereniging Amsterdam Zuidoost staat een zeer interessant artikel over Beth Haim met een oproep om certificaten te kopen.

Daarnaast zullen wij binnenkort in samenwerking met de Bedrijvenvereniging Ouderkerk aan de Amstel een rondleiding organiseren over de begraafplaats.

Kortom, wij zijn met z'n allen druk doende om de laatste € 450.000 binnen te halen en zijn er optimistisch over onze actie binnenkort te kunnen beëindigen, mede en vooral dankzij uw inspanningen.

Jacques Senior Coronel
waarnemend voorzitter De Castro Fonds

ADOPTEER NU 10 M² MET EEN ADOPTIE CERTIFICAAT.

Het Adoptie Certificaat

Adopteer nu 10 m² van Beth Haim voor een periode van 10 jaar door middel van een Adoptie Certificaat. De gehele opbrengst van de verkoop van de Certificaten komt ten goede aan de restauratie en het onderhoud van Beth Haim.

Er zijn 3 soorten:

- € 1.000,- (gratis ingelijst en het boek "Keur van Grafstenen" van D. Henriques de Castro Mz t.w.v. ca. € 75,- cadeau),
- € 500,- (het boek "Keur van Grafstenen" cadeau) en
- € 250,-.

Uw gift voor Beth Haim is fiscaal aftrekbaar. U kunt de Certificaten bestellen bij: Stichting D. Henriques de Castrofonds, Antwoordnr. 7521180 WC Ouderkerk a/d/ Amstel

Of bel, fax of e-mail Stichting Castrofonds, tel. 020-496 34 98, fax: 020- 496 54 96, e-mail bethaim@wxs.nl, www.bethhaim.com

Stort uw bijdrage op ons rekeningnummer Rabo 35.18.48 800 of giro-rekening 69 34 112 onder vermelding van "LEEF MEE MET BETH HAIM"

STAND VAN ZAKEN RESTAURATIE VAN DE BEGRAAFPLAATS BETH HAIM TE OUDERKERK AAN DE AMSTEL

van S. Lemmens, Braaksma & Roos Architecten in Den Haag

De feitelijke restauratie van het Beth Haim is gestart op 9 november 1999. Gezien de omvang van de restauratie en het grote belang van behoud van de aanwezige sfeer, ook gedurende de uitvoering van de restauratie, wordt deze gefaseerd uitgevoerd. Elke fase omvat minimaal de aanpak van een van de 5 grafvelden, die ieder hun eigen specifieke, cultuurhistorische en landschappelijke kenmerken hebben.

De 1e Fase was de meest omvangrijke geweest en bevatte de volgende onderdelen: Het Museumveld, zo genoemd vanwege de grote monumentaliteit van de daar aanwezige graven. Het veld is direct zichtbaar vanaf de openbare weg en daarmee vestigt

de restauratie ervan de aandacht op de begraafplaats in zijn geheel en de restauratie in het bijzonder. Het Zerkenveld. Het op dit veld toegepaste type graf, horizontale zerk op een metselwerk roef welke aangelegd is op een houten paalfundering, vertoonde een typische vorm van verval. Verrotting van de paalkoppen van de fundering leidde tot het scheefzakken en vaak zelfs in elkaar storten van de roeven. Een groot deel van de graven verkeerde in een zodanig slechte staat dat een bezoek niet zonder risico kon plaatsvinden terwijl juist dit veld veel door nabestaanden bezocht wordt. De aanpak van het deelveld benoemd als 1857 is tijdens de uitvoering gewijzigd. De daarmee

gepaard gaande stijging van de restauratiekosten per graf heeft geleid tot het besluit een minder urgent deel van dit veld, voorlopig, ongerestaureerd te laten. De entree. Ter verbetering van de toegankelijkheid van de begraafplaats is de voormalige tuin bij de beheerderwoning aan de Kerkstraat omgevormd tot een entreeplein. Dit plein zal nog worden voorzien van een informatietafel, een wasbekken en een rust-bank. Aanlegsteiger aan de Bullewijk. Middels het realiseren van een nieuwe aanlegsteiger is de voormalige toegankelijkheid per boot vanaf de Bullewijk hersteld. Dit maakt de combinatie mogelijk van een rondvaart met een rondleiding over de begraafplaats.

Diverse kleine bouwkundige werkzaamheden verspreid over de begraafplaats.

De 2e Fase beperkte zich tot De Vallei. Karakteristiek voor dit veld is de ontmoeting tussen graven en begroeiing welke specifieke schades met zich meebrengt als bijvoorbeeld door het breken van zerken onder druk van almaar dikker wordende boomstammen. In enkele gevallen is door tijdig ingrijpen onnodig verder verval van de zerken voorkomen, met behoud van de aanwezige begroeiing.

De 3e Fase is op het moment van dit schrijven nog in uitvoering en omvat veld D opgesplitst in de deelvelden Bosweide

en Moeras. Met name hier beperken de restauratiemaatregelen zich tot het behouden van de graven voor verder verval. De graven hier hebben geen uitzonderlijk monumentale waarde en het deel Bosweide zal in de toekomst worden opgehoogd om, in een tweede laag, ruimte te creëren voor toekomstige graven. Een joodse begraafplaats immers mag niet worden geruimd. Veel van de aanwezige graven zijn inmiddels onder het maaiveld weggezakt en zullen, om bovengenoemde redenen, niet opnieuw boven maaiveld worden getild.

Sponsor David Henriques de Castrofonds

De 4e Fase omvat het Huidig grafveld dat aangelegd is op een eerdere ophoging van een voormalig grafveld. Het daarvoor gebruikte zeezand vormt een stabiele ondergrond.

Hierdoor en door de beperkte ouderdom van de aanwezige graven, verkeert dit gehele veld in een redelijke tot goede staat.

De uitvoering van de 4e Fase zal in de eerste maanden van 2002 worden opgestart. Gelijkzeitig zullen de uitgestelde werkzaamheden aan het Zerkenveld uit de 1e Fase en de inrichting van het voorplein worden afgerond. In een losstaand traject zal in de eerste helft van 2002 de restauratie van de Beheerderwoning aan de Kerkstraat worden uit-gevoerd.

KEUR VAN GRAFSTENEN

Het gaat goed met de verkoop van Keur van grafstenen, zowel particulier als via de boekhandel. Ook bibliotheken in Nederland en buitenland hebben kopieën van David Henriques de Castro's meesterwerk gekocht.

Er zijn steeds enkele exemplaren van het genummerd boek verkrijgbaar het kantoor van de Stichting - de perfecte keus om cadeau te geven. Ongenummerde exemplaren zijn gestuurd aan boekhandelaren in Duitsland, Spanje, Israël, België en aan musea in meer dan tien landen.

b i j
h e t

bij